

گروه نفت - مرتضی شمس و محمدباقر حشمت‌زاده - نقش صنعت نفت در هشت سال دفاع مقدس و پیروزی انقلاب موضوعی نیست که تاریخ فراموش کند و در این میان، نام جزیره خارک به‌عنوان هسته مرکزی تأمین مالی مقاومت همواره جاودان خواهد ماند.

به گزارش اقتصادسراسرآمد، این نوشتار با اقتباس از کتاب سلاح نفت در جنگ تحمیلی مرتضی شمس و کتاب نفت و ریشه‌های جنگ تحمیلی دکتر محمدباقر حشمت‌زاده جمع آوری و منتشر شده است:

با فرا رسیدن تابستان سال ۱۳۶۴، در حالی که تهدیدهای عراق برای حمله دوباره به شهرها و اماکن غیرنظامی ادامه داشت، وزیر اطلاعات عراق تهدید کرده بود که عراق حمله‌های خود را علیه کشتیرانی در خلیج فارس تشدید می‌کند.

وزیر وقت نفت عراق نیز گفته بود: به نفtekش هایی که به بنادر ایران نزدیک شوند حمله می‌کند تا شاهرگ اقتصادی ایران که ماشین جنگی آن را تغذیه می‌کند، مسدود کند. پس از این تهدیدها، یعنی‌ها در ۲۴ مردادماه ۱۳۶۴ پاپانه‌های نفتی ایران را در جزیره خارک هدف حمله قرار دادند و حمله‌های هوایی را علیه مردم غیرنظامی در شهرها تداوم بخشیدند.

از جمله مراکز حساس نفتی ایران که حملات سهمگینی را تحمل کرد، اما بی‌وقفه به فعالیت‌های خود برای پشتیبانی و تأمین مالی جنگ ادامه داد، جزیره خارک است که در زمان جنگ پایگاه راهبردی صدور نفت ایران بود و حدود ۹۴ درصد نفت خام ایران از طریق آن صادر می‌شد.

جزیره‌ای دارای اهمیت اقتصادی و ژئوپلیتیک با اسکان شهری است و در ۳۸ کیلومتری ساحل ایران (بندر گناوه) در خلیج فارس از توابع استان بوشهر قرار دارد و دارای هشت کیلومتر طول (شمال- جنوب) و چهار کیلومتر عرض است.

حمله‌های پرشمار رژیم بعثی به پاپانه نفتی خارک در حالی رخ داد که کارکنان صنعت نفت در سخت‌ترین روزهای جنگ حتی یک لحظه ناامید نشدند و میدان مبارزه را خالی نکردند و با تقدیم بیش از یک هزار شهید اجازه ندادند دشمن خلیی در چرخه اقتصاد کشور وارد کند. با مقاومت و ایثار تلاشگران صنعت نفت، صادرات نفت ایران حتی برای یک روز قطع نشد.

جزیره خارک در طول دوران دفاع مقدس بیش از ۲ هزار و ۸۰۰نوبت بمباران شد، اما همچنان به‌عنوان پاپانه صادرات نفت ایران به کار خود ادامه داد.

به هر حال نقش وزارت نفت در هشت سال دفاع مقدس و پاسداری کارکنان صنعت نفت از کیان انقلاب اسلامی و تمامیت ارزی ایران بر کسی پوشیده نیست. نخستین تأثیر خسارت جنگ تحمیلی یعنی‌ها بر ضد ایران (۱۳۳۷- ۱۳۵۹) کاهش شدید تولید نفت هر دو کشور بود، به‌گونه‌ای که با گذشت کمتر از چند ماه از آغاز جنگ، روزانه نزدیک به ۴ میلیون بشکه نفت از مجموع تولید دو کشور کاسته شد.

رژیم بعثی در همان آغاز جنگ، از زمین، هوا و دریا مراکز نفتی ایران را هدف قرار داد و آسیب‌های فراوانی به آنها وارد کرد و در همان هفته‌های نخست جنگ با تمرکز شدید آتش روی بزرگ‌ترین پالایشگاه جهان در آبادان که به تنهایی نیمی از فرآورده‌های نفتی کشور را تأمین می‌کرد، این مرکز را به‌صورت غیرقابل استفاده درآورد، به‌گونه‌ای که خطوط لوله، مراکز پمپاژ نفت، چاه‌ها و لنگر گاه‌ها، مخازن ذخیره‌سازی، بندرها و باراندازهای نفتی را که عمده آنها در خوزستان بود، هدف قرار داد و بسیاری از فعالیت‌های حمل و نقل و تولیدی کشور را که به سوخت نفت نیاز داشتند، با مشکل روبه‌رو کرد.

آمریکا و کشورهای هم‌پیمان‌ش هم در طول جنگ از هیچ کمکی در این زمینه به یعنی‌ها کوتاهی نکردند. آمریکا به جنگ نفtekش‌ها دامن زد و عربستان و کشورهای نفتی حامی یعنی‌ها نیز با افزایش تولید و انشباع بازارهای نفت به کاهش قیمت‌های جهانی نفت کمک کردند تا توان تأمین هزینه‌های جنگ را برای جمهوری اسلامی ایران ناممکن کنند.

ارتباط نفت و جنگ در هشت سال دفاع مقدس و جایگاه این دو در تصمیم‌گیری‌های کلان سیاسی کشور به‌طور کامل روشن است و پاپانه نفتی خارک همواره در نوک پیکان حملات دشمن به مقاومت ادامه داد تا هزینه‌های جنگ و اداره کشور تأمین شود.

در ادامه با نگاهی هر چند خلاصه به هشت سال جنگ تحمیلی و نقش صنعت نفت در تأمین مالی موتور جنگی ایران برای استقامت انقلاب در برابر تهاجم ناخوانم‌راندنه دشمنان انقلاب اسلامی، درمی‌یابیم که نفت و به‌خصوص پاپانه نفتی خارک نقش مهمی در به ثمر نشستن آرزوهای شوم دشمنان انقلاب اسلامی و رژیم بعثی داشت.

درآمد نفتی سال ۱۳۵۹ حدود ۱۱.۶ میلیارد دلار

تصویر جنگ در سال نخست حمله عراق چنین است:

سال ۱۳۵۹ سالی دشوار برای کشور بود. در جبهه‌های نظامی، دشمن با اشغال بندر راهبردی خرمشهر، محاصره شبه‌جزیره آبادان و در تیررس قرار دادن شهر اهواز، فشار سنگینی بر کشور وارد می‌کرد.

از نظر اقتصادی نیز با توجه به وابستگی کشور به درآمد‌های

۲ هزار و ۸۰۰ نوبت بمباران در پاپانه‌ها نفتی جزیره خارک

بخش اول

جزیره خارک هسته مرکزی تأمین مالی ۸ سال دفاع مقدس

پس از طی مراحل اولیه و تثبیت در غرب هور در جزایر مجنون که گفته می‌شد دارای ذخایر قابل توجهی از نفت است مستقر شدند.

همچون سال‌های پیش، در سال ۱۳۶۲ نیز تحولات صحنه رزم و فروش نفت پایه‌ای هم پیش رفت. در عرصه تولید و فروش نفت، توفیق‌های سال قبل تکرار شد و درآمد کشور از محل فروش نفت از ۲۰۵ میلیارد دلار گذشت.

درآمد نفتی سال ۱۳۶۳ حدود ۱۶.۵ میلیارد دلار

سال ۶۳ با آثار و پیامدهای عملیات خیبر و پاتک‌های یعنی‌ها و کاربرد سلاح شیمیایی آغاز شد. باید توجه داشت که در ادامه اقدام‌های جهان صنعتی برای کاهش آسیب‌پذیری نفتی که شامل صرفه‌جویی، استفاده از ذخایر راهبردی و افزایش تولید نفت کشورهای خارج از اوپک به‌ویژه در دریای شمال می‌شد، اوپک برای حفظ قیمت مطلوب نفت و تحت تأثیر خواست‌های ایران به کاهش تولید پرداخت، اما از آنجا که این اقدام کافی نداشت به‌ویژه به دلیل قیمت‌شکنی‌های نپی‌رسه و انگلیس در آذرماه ۱۳۶۲ در لندن قیمت رسمی نفت از حدود ۳۵ دلار به ۲۹ دلار کاهش یافت تا اعضا بتوانند کمترین سهم تولید را از بازار نفت داشته باشند، بنابراین مازاد عرضه و پایین بودن قیمت‌ها در سال ۶۳ همچنان ادامه داشت و دورنمای درآمد‌های نفتی کشور را که پشتوانه اصلی برای تأمین هزینه‌های عمومی و جنگ بود در میان‌مدت و درازمدت تیره می‌کرد.

در سال ۱۳۶۳ نخستین نشانه‌های فرسایشی شدن جنگ هویدا شد. کشیده شدن جنگ به مناطق مسکونی، آغاز جنگ نفtekش‌ها و روآوردن یعنی‌ها به سلاح‌های ممنوعه از جمله مصادیق این واقعیت بود. درآمد‌های نفتی نیز همچون سال‌های قبل، همراهی محسوسی با وضع جبهه‌ها از خود نشان داد و مجموع درآمد کشور از محل فروش نفت خام به حدود ۱۶.۵ میلیارد دلار کاهش یافت که نشانگر رکودی محسوس بود.

درآمد نفتی سال ۱۳۶۴ حدود ۱۳.۹ میلیارد دلار

در این ایام، ما همچنان شاهد سقوط قیمت نفت بودیم، همچنین یعنی‌ها از بمباران هوایی تهران سودی نبردند و پس از سه هفته از ادامه بمباران‌ها با حضور میلیونی مردم در راهپیمایی در روز قدس همان سال بمباران را متوقف کردند. یعنی‌ها، در پی این بن‌بست و به فاصله دو ماه بعد، در مردادماه ۶۴ و درست چند روز بعد از انتخاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب به‌عنوان ریاست جمهوری، پاپانه نفتی خارک را که عمده صادرات نفت ایران از آنجا صورت می‌گرفت به‌طور مؤثر مورد حمله و انهدام قرار دادند.

از جمله توسعه فعالیت‌های بازاریابی در فضای بین‌المللی، ترمیم سریع خرابی‌های ناشی از جنگ و سرپا نگه‌داشتن توان تولیدی و صادراتی برسی از موضع قدرت صحبت کردن در نشست‌های اوپک و دریافت سهمیه بیشتر برای تولید ایران و جلوگیری از افزایش تولید اعضا به‌منظور حفظ قیمت.

موفقیت در این‌ بخش به‌ویژه مرهون پیروزی‌ها و جانفشانی‌های رزمندگان اسلام بود که بر خلاف قواعد کلاسیک جنگ با کمترین امکانات و فقط با بذل جان شکست را بر دشمن تحمیل کردند و بذر غرور و افتخار را در دل همه ایرانیان بارور ساختند.

در سال ۱۳۶۰ که اوج کشمکش‌ها و ترورهای داخلی بود، همچون سال قبل از آن، وضع در جبهه‌های جنگ و عرصه تولید و فروش نفت مطلوب نبود، درآمد‌های نفتی کشور هم در همان حد سال قبل، یعنی حدود ۱۲.۴ میلیارد دلار باقی ماند.

درآمد نفتی سال ۱۳۶۱ حدود ۲۰ میلیارد دلار

سال ۶۱ با عملیات فتح‌المبین و سپس آزادسازی خرمشهر، هزاران کیلومتر از سرزمین‌های اشغال‌شده میهن آزاد شد و منطقه مهم و نفت‌خیز خوزستان تقریباً به کلی از نیروهای دشمن پاکسازی شد. از سوی دیگر سوریه به‌عنوان یکی از مشتریان جدید نفتی و به دلیل روابط عمیقی که با ایران پیدا کرده بود، خط لوله نفت عراق را به سوریه قطع و عراق را از روزانه چندصد هزار بشکه صادرات نفت محروم کرد. برخلاف دو سال آغازین جنگ، سال ۱۳۶۱ از هر جهت سال متفاوتی بود و پدیدار شدن انسجام در حاکمیت، آثار خود را در عرصه‌های مختلف نشان داد.

در بهار ۱۳۶۱ نخستین پیروزی تعیین‌کننده در جبهه جنگ نصیب ایران شد و خرمشهر پس از گذشت بیش از یک و نیم سال آزاد شد. این موفقیت بزرگ اثر خود را در عرصه فروش نفت کشور نیز به جا گذاشت و با خارج شدن تأسیسات نفتی کشور از تیررس مستقیم دشمن، مشتریان بیشتری متقاضی خرید نفت ایران شدند که افزایش میزان فروش نفت کشور را در پی داشت.

تحت تأثیر این تحولات، بازار نفت نیز تا حد بسیاری تقویت شد و در نتیجه افزایش تولید و رشد قیمت‌ها، درآمد‌های کشور از محل فروش نفت به ۲۰ میلیارد دلار در سال‌های پس از انقلاب رسید.

درآمد نفتی سال ۱۳۶۲ حدود ۲۰.۵ میلیارد دلار

سال ۶۲ با آرامش نسبی جبهه‌ها آغاز شد، اما یعنی‌ها تمرکز حملات هوایی خود را بر بمباران مناطق نفتی و صنعتی به‌ویژه در حوزه خلیج فارس قرار دادند. در اواخر این سال، عملیات بزرگ خیبر انجام شد و سرانجام نیروهای اسلام

	♁	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱																
۲																
۳																
۴																
۵																
۶																
۷																
۸																
۹																
۱۰																
۱۱																
۱۲																
۱۳																
۱۴																
۱۵																

♁	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	ا	ش	ا	ب	ر	ک	ا	ت	م	خ				
۲	م	ر	ج	م	د	ی	ا	ز	م	ا	ر	خ			
۳	م	ی	ت	ر	ا	ب	س	ت	و	ن	س	ب			
۴	س	د	م	ت	ا	ا	ل	د	ک	ن					
۵	ن	ع	ل	ی	ن	خ	ا	ن	و	ا	ج				
۶	ل	و	ه	ک	ر	ف	س	ر	و	ر	و	ک			
۷	ا	ی	ا	ف	ل	و	ت	د	د	د	ه	ی			
۸	ب	ج	د	ای	ی	و	ا	ن	ای	ن	د				
۹	ن	م	و	ن	ک	و	خ	ا	ن	ک	د				
۱۰	م	ا	ل	ک	ی	ل	ی	ک	ن	م	ی	و			
۱۱	ط	ح	ا	ل	د	ی	ز	و	ا	د					
۱۲	م	م	ت	ا	ب	ا	ل	م	ا	ن					
۱۳	ل	ی	ی	و	د	ش	ق	ی	د	ا	ط				
۱۴	ز	ا	د	ا	م	ا	ک	ا	ن	ک	ل	ت			
۱۵	س	ا	م	ا	ل	ا	ز	م	س	ا	ن				

جدول شماره ۱۰۸

- ۱۱- مذکر- کمین- قطعی برای
- کتاب- حرف ندا
- ۱۲- گازی قابل اشتعال- پرواز
- کند-ه- ژانری در سینما
- ۱۳- از مقاطع مخروطی- سبزوآر
- قدیم- پسوند شباهت
- ۱۴- نیرومند- از اجزای تخم مرغ- حروف ادغام
- ۱۵- زادگاه امیر کبیر- سومین فرمانروای خوارزمشاهی- جزآن

جدول ۱۰۹

- افقی:
- ۱- امید که به نیکی یاد
  - شود- گروهی از مردم- قوه
  - سخت گویی
  - ۲- نوعی اسلحه کمری-
  - گزارش- صدای زنبور
  - ۳- جولیت- ظرف آب
  - سربازان- قاره‌ما
  - ۴- چای خارجی- از تداول
  - ۵- فتاده- نوعی پنیر خامهای
  - داداش خاله- ساز
  - عاشیق‌های آذربایجان- طلم
  - ۶- آزاداندیش در ادبیات
  - عرفانی- نظارت و مراقبت-
  - تاری اهمیت
  - ۷- دوست صادق- از
  - کشورهای عضو بلوک شرق در
  - دوران جنگ سرد- یله‌روسی
  - ۸- حکایت‌کننده- تکلیف- عظمت
  - ۹- عید ویتنام- از دین
  - ۶- از حواریون عیسی(ع)-
  - ۱۰- پرخور- نوعی برنج
  - برانی- چشم چران
  - ۱۱- قسمت مهم و اساسی-
  - فرشته نگهبان آتش- شکافنده
  - ۱۲- زن گندمگون- پرنده‌ای
  - کوچک با پرهای گرانپا-
  - روحانی زرتشتی
  - ۱۳- قتلگاه- باد پرکن

- لاستیک- آتش سنتی یزد
- ۱۴- یک و دو- صلیب-
- تأمین‌کننده معاش افراد خانواده
- ۱۵- فهرست- پیرو دین
- موسی(ع)- داستانی نوشته شاتوبریان فرانسوی
- عمودی:
- ۱- نهایت آرزو- آسوده- نام
- تعدادی از فراعنه مصر قدیم
- ۲- خلق کردن- کرم
- ۳- شیوه و روش- مترسک-
- لغو
- ۴- گروهی- نویسنده
- نوروزنامه- بخشی از مغز
- ۵- اصفهان قدیم- فلزی
- براق با ساختاری بلورین-
- طولانی‌ترین رود فرانسه- به نفع او
- ۶- از حواریون عیسی(ع)-
- توبه بی‌ بازگشت- فطری
- ۷- غیردائمی- نمایان- اشتباه
- غیرارادی لفظی
- ۸- نمایشنامه‌ای نوشته محمد چرمشیر
- ۹- کامل و تمام- غذای
- معروف ترکمنستان- جوانی
- ۱۰- کنار- پسر گودرز در شاهنامه- کوهی در جنوب

پیام تبریک مدیر عامل ایزوایکو به مناسبت روز جهانی دریانوردی توسعه دریامحور در دنیا شدیداً مورد توجه قرار گرفته

مدیرعامل و نایب رئیس هیئت مدیره ایزوایکو با صدور پیامی روز جهانی دریانوردی را به تمامی تلاشگران دریادل این عرصه تبریک گفت. به گزارش حوزه ارتباطات و امور بین الملل مجتمع کشتی سازی و صنایع فراساحل ایران (ایزوایکو)، سلمان ضری در متن این پیام آورده است:

«اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَکُمْ مَا فِی الْاَرْضِ وَالْفُلْکَ تَجْرِ فِی الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ»

آیا ندیدی که خداوند آنچه را در زمین است و نیز کشتی هایی را که به فرمان او بر صفحه اقیانوس ها حرکت می کنند، مسخر شما کرد (سوره حج - آیه ۶۵)

در طول تاریخ دریا و دریانوردی تأثیرات عمیقی بر زندگی اقوام و ملت‌ها داشته، دریا نوردی در ایران به عنوان کشوری که دارای مرزهای آبی و دریایی فراوان است قدمتی به طول تاریخ دارد. امروزه دریا از اهمیت ویژه ای در جهت توسعه بر خوردار است، از این رو می توان گفت توسعه دریا محور در دنیا شدیداً مورد توجه قرار گرفته و حمل و نقل دریایی به دلیل داشتن مزیت های فراوان نقشی بسیار استراتژیک در صادرات و واردات دارد. در همین راستا مجتمع ایزوایکو تلاش می کند با پشتیبانی قدرتمند از صنعت حمل و نقل دریایی در تمامی بخش ها چه ساخت و تعمیر انواع شناورها بستر مورد نیاز جهت رشد و توسعه دریایی را فراهم سازد و طی این سال ها با بروز کردن و بومی سازی دانش توانسته این ظرفیت را به شکل چشمگیری افزایش دهد.

فرمانده مرکز مقاومت بسیج وزارت نفت: نفtekش‌های ایران را مقابل چشم ناوهای جنگی آمریکا عبور می‌دهیم

فرمانده مرکز مقاومت بسیج وزارت نفت اعلام کرد: ما از کسی اجازه نمی‌گیریم و نفtekش‌های خود را از مقابل چشم ناوهای جنگی آمریکا عبور می‌دهیم و در پالایشگاه‌های فراسرزمینی ونزولا و دیگر قاره‌ها فروش می‌کنیم. به گزارش اقتصادسراسرآمد، مرتضی شاهمیرزایی هشتم مهر ماه در آیین صبحگاه مشترک بسیجیان صنعت نفت، با اشاره به اینکه ملت ایران درس بزرگ مقاومت را در دفاع مقدس از امام خمینی آموختند، به شانا اظهار کرد: در دفاع مقدس دوران سخت تحریم‌ها و فتنه‌های ترکیبی را گذراندیدم. وی افزود: امروز در منظر هزار و ۵۰ شهید صنعت نفت، شهید تندگویان و شهید سیدمجتبی نواب‌صفوی هستیم. شهید نواب صفوی در دهه ۲۰ از پیشروان مبارزه و جهاد و شهادت بود و نقشی اساسی در ملی شدن صنعت نفت بر عهده داشت. معاون وزیر نفت با اشاره به اینکه در دولت مردمی سیزدهم تحولات عظیمی در صنعت نفت رقم خورده است، بیان کرد: این تحولات با رویکردهای رهبر انقلاب اسلامی که از ۳۰ سال پیش پر هیز از خام‌فروشی و حرکت به سمت زنجیره ارزش، خودتقایی در همه زمینه‌ها، ظرفیت‌سازی در داخل و ایستادگی و استقامت در همه حوزه‌ها را به ما آموختند، بوده است. شاهمیرزایی تصریح کرد: در گام دوم انقلاب اسلامی فتح خرمشهرهای اقتصادی، دیپلماسی انرژی، توسعه سریع میدان‌های نفتی و جبران کم‌کاری‌های دولت پیشین در تولید گاز و نفت که نقش اساسی در پویایی اقتصادی کشور دارد و واحدهای بعدی هم متکی به صنعت نفت هستند.